

ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ
vanillaindustry@gmail.com

งานวิจัยทางด้านจิตวิทยาขึ้นคลาสิกชิ้นหนึ่งของโลก ถูกทดลองขึ้นในช่วงทศวรรษ 1970 ที่มหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งหนึ่งของโลกอย่าง มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมี ดร.ฟิลิป ซิมบาร์โด (Philip Zimbardo) ซึ่งก็สอนอยู่ในมหาวิทยาลัยเดียวกันนั้นแหละเป็นเจ้าของโครงการวิจัย ประเด็นสำคัญก็คือ งานวิจัยชิ้นนี้ได้สร้าง "คุกจำลอง" ขึ้นมา จึงไม่แปลกเลยที่งานวิจัยชิ้นโด่งดังนี้จะรู้จักกันในชื่อว่า "Stanford Prison Experiment" -

แรกเริ่ม ดร.ซิมบาร์โด ได้ประกาศรับอาสาสมัครผู้เข้าร่วมทดลองจำนวนทั้งหมด 24 คน โดยคัดเลือกเฉพาะนักศึกษาปริญญาตรีที่สุขภาพจิตดีที่สุดในนั้นก็สุ่มแยก

อาสาสมัครออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็น "นักโทษ" อีกกลุ่มหนึ่งเป็น "ผู้คุม" วิธีการทดลองง่ายมากครับ แค่ให้อาสาสมัครทั้งสองกลุ่มนี้อยู่ร่วมกันตลอดสองสัปดาห์ โดยทุกคนต้องสวมบทบาทที่ตัวเองได้รับ ดร.ซิมบาร์โด ได้จำลองฉากคือ "คุก" เครื่องแบบ, ความเป็นอยู่ กฎเกณฑ์ และอะไรต่อมิอะไรทุกอย่างให้สมจริงที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

จากนั้นก็ปล่อยให้เรื่องราวมันดำเนินไปเอง สิ่งที่ ดร.ซิมบาร์โด ต้องทำมีเพียงแค่จับตาดูพฤติกรรมของ "ผู้คุม" กับ "นักโทษ" ผ่านทางกล้องวงจรปิดเท่านั้น

วันแรกของการทดลองผ่านไปโดยที่อาสาสมัครทั้งหลายยังเขินอาย และรู้สึกเหมือนมันเป็นเพียงแค่เกมเท่านั้น ทุกคนยังเป็น "อาสาสมัคร" ไม่มีใครเป็น "ผู้คุม" และแน่นอนว่ายังไม่มีใครเป็น "นักโทษ" ด้วยเช่นกัน

การทดลองนี้สิ้นสุดลงก่อนกำหนด ทั้งที่ยังดำเนินไปไม่ถึงครึ่งทางเสียด้วยซ้ำ เพียงแค่วันที่ 6 ของการทดลองเท่านั้นที่ ดร.ซิมบาร์โด ต้องหยุดงานทดลองนี้ลง แต่ไม่ใช่เพราะบรรดาอาสาสมัครไม่ "อิน" กับบทบาทอย่างในวัน

สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์

Siam Rath Subda Wijam
Circulation: 300,000
Ad Rate: 450

Section: First Section/-

วันที่: ศุกร์ 15 - พุธสัปดาห์ 21 มิถุนายน 2555

ปีที่: 59

ฉบับที่: 39

Col.Inch: 120

Ad Value: 54,000

หน้า: 47(เต็มหน้า)

PRValue (x3): 162,000

ศิลป์: สีสี่

คอลัมน์: สยามกาลครั้งหนึ่ง: 'คุก' จำลอง

แรกๆครับ ตรงกันข้ามพวกเขานิยามกันเป็นต่างหาก
เพียงแค่วันที่สองก็เริ่มมี "ผู้คุม" ที่สั่งลงโทษ "นักโทษ"
อย่างช้าๆ เหมือนสนุกสนานกันเองเสียมากกว่า แต่แล้วมัน
ก็ค่อยๆหนักขึ้นเรื่อยๆ คนที่ตอนแรกๆ ยัง
ไม่ได้อินไปกับบทบาทสมมติเหมือนโดนจิตวิทยาหมู่เล่น
งานจนต้องสวมบทบาทตามไปกับเขาด้วย จนรู้สึกอินเสีย
จนไม่ต่างกับคนอื่นๆ เห็นคนอื่นเขาทำเข้า ตัวเองก็เลยทำบ้าง
สุดท้ายมันเลยไม่ใช่แค่เรื่องแกล้งกันช้าๆ แต่กลายเป็น
เป็นเรื่องของความโหดร้ายทารุณและป่าเถื่อน โดยเฉพาะ
ในช่วงกลางคืนที่บรรดา "ผู้คุม" อาสาสมัครต่างก็เข้าใจกัน
ไปเองว่าไม่มีกล้องคอยจับตาดูอยู่ ทั้งที่จริงๆแล้วมีกล้อง
จับตาดูพวกเขาตลอด 24 ชั่วโมงไม่ต่างจากบ้านอเนป

แม้จะมีกฎหมายห้ามทำร้ายร่างกายนักโทษ แต่นักโทษที่
ไม่เชื่อฟังจะถูกผู้คุมสั่งให้แก้ผ้า ให้อวดฟัน จับอดอาหาร ธิบ
ที่นอนให้นอนบนพื้นคอนกรีตเย็นๆ แข็งๆ โดยไม่มีอะไร
รองแผ่นหลัง ไปจนกระทั่งบังคับให้ขวิดโคลนด้วยมือเปล่า
นักโทษคนไหนกล้าท้อ ก็จะถูกที่ตีบเพลิงพ่นใส่

ผลที่ตามมาก็คือ "นักโทษ" หลายคนถึงกับทนไม่ไหว
หลายคนร้องไห้ร้องไห้ บางคนถึงกับเกิดอาการทางประสาท
แต่พฤติกรรมของ "ผู้คุม" ก็ยังยิ่งทวีความซาดิสต์ขึ้นไปเรื่อยๆ
โดยไม่มีที่ท่าจะหยุดยั้งได้เลย

ร้ายที่สุดคือตัว ดร.ซิมบาร์โด เองก็อินไปกับบทบาท
ของ "mad scientist" ที่แปลว่านักวิทยาศาสตร์สติเฟื่อง
ยังจะดูเล็กน้อยเกินไป เขาปล่อยให้เหตุการณ์อันบ้าคลั่งนี้
ดำเนินต่อไปโดยไม่มีที่ท่าว่าจะยุติมันลง

ถ้าจะให้เดาอย่างคนมองโลกในแง่ร้าย ผมคิดว่าใน
หัวของเขาดอนนั้น "ผลงาน" ต้องมาก่อน "มนุษยธรรม"

เคราะห์ดีที่แฟนสาวของ ดร.ซิมบาร์โด ซึ่งก็เป็นลูก
ศิษย์ที่ช่วยทำการทดลองอยู่เนืองนิตย์ด้วย ทนดูภาพ
เหตุการณ์ที่เลวร้ายต่อไปไม่ไหว

ตาสว่างลึกลับที่นี้ ดร.ซิมบาร์โด จึงสั่งยุติการทดลอง
อยู่เพียงแค่ว่า 6 วันเท่านั้น ไม่เลยเถิดไปจนถึงสองสัปดาห์
อย่างที่วางแผนไว้แต่แรก เราจึงไม่ทราบว่าจะปล่อยให้มัน
ยืดยาวต่อไปอีก มันจะมีเรื่องบ้าๆ อะไรตามมาอีกบ้าง?

(เหตุการณ์ทั้งหมดนี้คุณสามารถหาได้จากยูทูปโดยพิมพ์
คำว่า Stanford Prison Experiment)

วันที่ 4 มิถุนายน 2555 สำนักข่าวประชาไทรายงานว่า
นายประภัสชัย กองศักดิ์ ผู้ประสานงานกลุ่ม SOTUS
WATCH GROUP (กลุ่มผู้จับตาดูการรับน้องแบบ SOTUS)
อันเกิดจากการรวมกลุ่มของนักกิจกรรม นิสิต นักศึกษา
ประกอบด้วย กลุ่มเดียงนาประชาคม กลุ่มปลูกผัก และกลุ่ม
แสงเสรี ให้ข้อมูลว่า เมื่อช่วงเวลาประมาณ 23.15 น.ของ
วันที่ 2 มิ.ย.ที่ผ่านมา ทางกลุ่มได้ทำกิจกรรมโดยการติด
ป้ายผ้ารณรงค์เรื่อง SOTUS ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(มมส.) ซึ่งจะมีการจัดกิจกรรมรับน้องในระหว่างวันที่ 4-10
มิ.ย.55 แต่เมื่อทางกลุ่มเข้าไปทำการรณรงค์ในช่วงเช้าวัน
ต่อมากลับไม่พบป้ายดังกล่าว คาดว่าจะมีการขนย้ายโดย
เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

นอกจากนั้น เมื่อวันที่ 3 มิ.ย.55 ทางกลุ่ม ได้นำ
เอกสารที่มีข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับการรับน้อง และ
ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการรับน้อง รวมทั้ง
แบบสอบถามจำนวน 1,000 ชุด ซึ่งมีคำถาม อาทิ "คุณรู้
หรือไม่ว่ามหาวิทยาลัยมหาสารคามรับน้องแบบ SOTUS"
"คุณรู้หรือไม่ว่าระบบ SOTUS เป็นการละเมิดสิทธิมนุษย
ชน" และ "คุณรับได้หรือไม่กับการรับน้องที่มีการบังคับให้
หมอบตลาน ช่มชู้ เป่แจกให้กับนิสิตชั้นปี 1 แต่ถูกกลุ่ม
กองกิจการนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม นิสิตอาสาและ
ยามเข้ามายุติคยเพื่อให้หยุดแจกเอกสาร โดยให้เหตุผลว่า
อธิการบดีเป็นผู้สั่งการให้ยับยั้งการแจกเอกสารดังกล่าว
เพราะอาจจะส่งผลกระทบต่อระบบการรับน้องของมหาลัยได้
อีกทั้งจะไปกระทบต่อกลุ่มคนที่จัดงานด้วย

น่าเศร้าใจนะครับที่ ดร.ซิมบาร์โด คนนี้ไม่มีแฟนสาว
จิตใจงาม เหตุการณ์บ้าๆ ใน "คุก" จำลอง ที่มหาวิทยาลัย
ในประเทศด้อยพัฒนาของอีกฟากโลกหนึ่ง จึงยังดำเนิน
ต่อไปตามแผนการของมันโดยไม่มีที่ท่าว่าจะหยุดยั้ง เพราะ
ไม่มีคนมีสติหรือมนุษยธรรมครองใจมาคัดค้าน และ
ต้านทาน ■